

szövegek az olvasás újraírás, újrate-remtés voltát sugallják, mégpedig groteszk szereplő-olvasatokkal, elképesztő „melléértelmezésekkel”, például az emberi nyelv teremtő és egyben degeneráló jellegét.

A kötet szerkesztői két tanulmánya közlésével a fiatalon elhunyt kutatóra, Pozsvai Györgyre is emlékeznek.

GÁSZ BOGLÁRKA

(Szerkesztette Bednarnics Gábor és Eisemann György, Ráció Kiadó, Budapest, 2006, 284 oldal, 2900 Ft)

MÁTÉ ZSUSZANNA:

Sík Sándor

A monográfiát olvasva felvetődik a kérdés, vajon miért lépett át az irodalomtörténet egy ilyen életművön, miért lapozta át mint kiolvasott regényoldalt a költő, drámaíró, irodalmár, pedagógus, esztéta és egyházi személyiség alkotásait. A szerző kitartható polemizálást folytat a Sík Sándort megpecsételőkkel, s jogosan teszi ezt. Máté Zsuzsanna megemlíti ugyan a szerzetesi életmódból adódó „objektíve behatárolt élményvilágot” mint költészeti tematikát, mégis hangsúlyozza Sík nyitott világ-szemléletét, mely kissé profanizálja ezt a szűkösnek tűnő alkotási spektrumot. Szándéka szerint a könyv

nem foglalkozik valamennyi Sík-művel és az életút részletes vizsgálatával, mégis eleget tesz a teljesség igényének a jelentősebb írások és kuriózumok számbavételével, illetve azok értő elemzésével.

Az életút bemutatását számtalan, levelekből, szakirodalomból, a szerző műveiből vett idézet színesíti, váltogatva a nézőpontokat, alaposan körbejárva a kritikus stációkat, így azokat nem csupán a pozitivisták felfogásának eleget tevő tények tüzetes felsorolásával, hanem az alkotó művészet legfontosabb tényezőjével: magának a megszületett műnek a segítségével ismerhetjük meg. Az alapvetően hermeneutikai elvű ismertetés foglalkozik a recepcióval és a hatástörténettel is. Vezérlő szempontja az értő olvasás létrejötte, az alkotó, az alkotás és a befogadói oldal egymásra vonatkoztatása.

A lineáris haladást változtatossá teszi a Sík Sándor-i önreflexiók és a kortársi visszaemlékezések idézése is. A zsidó származással és a fasizmus idején ebből adódó kellemetlenségekkel foglalkozó sorok közt rendkívül izgalmas Radnóti Miklós feleségének, Gyarmati Fanninak hálas vallomása az őt – élete kockáztatásával – segítő, bújtató papköltőről.

Az alkotások áttekintésekor szó esik a költészet termékeiről, a verseskötetekről és azok stilsztikájáról a kezdeti patetikus hangnemtől (*Szembe a nappal*) az érettebb, elmélyültebb versekig (*Sarlósboldog-*

asszony), hangsúlyosabb viszont a napjainkig kevésbé ismertetett szövegek, például a drámák bemutatása, azoknak az elemzés során a magyar irodalomtörténeti hagyományokkal való párhuzamba állítása.

Az irodalomtudós műveltségét egyértelműen bizonyítja a szegedi egyetemen betöltött – mondhatni – egyeduralmi pozíciója: éveken keresztül egyedül kellett oktatnia a régi és az újabb kori irodalomtörténetet. A szegedi fiatalokkal töltött beszélgető-avagy teadélutánok („teázószemináriumok”), melyek a Négyesy László-féle stílusgyakorlatokra emlékeztetnek, a köztisztületnek örvendő professzornak a tehetségek (elsősorban Tolnai Gábor, Ortutay Gyula, Baróti Dezső és Radnóti Miklós) feletti atyáskodását tárják elénk. De ő volt az is, aki József Attilát doktori disszertáció megírására ösztönözte, segítségéről biztosítva az ifjú költőt. Több tanulmányt írt Madách Imréről, a magyar költők Isten-élményéről, Gárdonyi Gézaról, Prohászka Ottokárról, monográfiát készített Zrínyi Miklósról és Pázmány Péterről (ez utóbbi Máté Zsuzsanna szerint mindmáig kiemelkedő színvonalú), vizsgálta Faludi Ferenc verselését, közben szerkesztette a Vigiliát, vezette a cserkészszövetséget, egyetemi tanácskezes volt, később piarista tar-

tományfőnök, az MTA rendes tagja, a Kossuth-díj tulajdonosa. Irodalmi műveltségéről alkotott képünket nagyban tágítja a kortárs alkotókhoz való viszonyának reflektorfénybe helyezése, hiszen foglalkozott a századelő stílusirányzataival, Ady Endre, Móricz Zsigmond, Kosztolányi

Dezső, Bródy Sándor és Kaffka Margit munkásságával is.

Máté Zsuzsanna szerint az életműről ítéletet alkotni kizárólag egy alapos újraolvasás és újraértelmezés után lehetséges, hiszen az elmúlt ötven év átlapozta, gyakorlatilag meghíúsította a hatástörténeti gondolkodás folyamatosságát, tudománytörténeti érdekességévé degradálva Sík Sándor munkáit.

MIHOLICS TÍMEA

(Lazi Kiadó, Szeged, 2005, 296 oldal, 2200 Ft)

DEÁK VIKTÓRIA HEDVIG O.P.:

Árpád-házi Szent Margit és a domonkos hagiográfia

Bár a középkori irodalom mintegy ezer évet fog át, még az irodalmárok többsége előtt is úgy jelenik meg, mint amelyet néhány életmű és mű-

